

Codul penal

Codul de procedură penală

Legile de executare

- Legea de punere în aplicare • Reglementarea anterioară
- Decizii ale Curții Constituționale • Recursuri în interesul legii
 - Hotărâri prealabile • Legislație conexă • Index alfabetic

Ediție actualizată la
8 ianuarie 2021

Titlul II. Infracriune

Capitolul I. Dispoziii generale

Art. 15. Trăsăturile eseniale ale infracriunii. (1) *Infracriunea* este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o.

(2) Infracriunea este singurul temei al răspunderii penale. [*R.A.: art. 17, art. 18 și art. 18' CP 1969*]

Art. 16. Vinovăția. (1) Fapta constituie infracriune numai dacă a fost săvârșită cu forma de vinovăție cerută de legea penală.

(2) Vinovăție există când fapta este comisă cu intenție, din culpă sau cu intenție depășită.

(3) Fapta este săvârșită cu intenție când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, urmărind producerea lui prin săvârșirea acelei fapte;

b) prevede rezultatul faptei sale și, deși nu-l urmărește, acceptă posibilitatea producerii lui.

(4) Fapta este săvârșită din culpă, când făptuitorul:

a) prevede rezultatul faptei sale, dar nu-l acceptă, socotind fără temei că el nu se va produce;

b) nu prevede rezultatul faptei sale, deși trebuia și putea să îl prevadă.

(5) Există intenție depășită când fapta constând într-o acțiune sau inacțiune intenționată produce un rezultat mai grav, care se datorează culpei făptuitorului.

(6) Fapta constând într-o acțiune sau inacțiune constituie infracriune când este săvârșită cu intenție. Fapta comisă din culpă constituie infracriune numai când legea o prevede în mod expres. [*R.A.: art. 19 CP 1969*]

Art. 17. Săvârșirea infracriunii comise prin omisiune. Infracriunea comisivă care presupune producerea unui rezultat se consideră săvârșită și prin omisiune, când:

a) există o obligație legală sau contractuală de a acționa;

b) autorul omisiunii, printr-o acțiune sau inacțiune anterioară, a creat pentru valoarea socială protejată o stare de pericol care a înlesnit producerea rezultatului.

Capitolul II. Cauzele justificative

Art. 18. Dispoziii generale. (1) Nu constituie infracriune fapta prevăzută de legea penală, dacă există vreuna dintre cauzele justificative prevăzute de lege.

(2) Efectul cauzelor justificative se extinde și asupra participanților.

Art. 19. Legitima apărare. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită în legitimă apărare.

(2) Este în legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a înlătura un atac material, direct, imediat și injust, care pune în pericol persoana sa, a altuia,

drepturile acestora sau un interes general, dacă apărarea este proporțională cu gravitatea atacului.

(3) Se prezumă a fi în legitimă apărare, în condițiile alin. (2), acela care comite fapta pentru a respinge pătrunderea unei persoane într-o locuință, încăpere, dependență sau loc împrejmuit ținând de aceasta, fără drept, prin violență, viclenie, efracție sau alte asemenea modalități nelegale ori în timpul nopții. [*R.A.: art. 44 alin. (1), (2) și (2')* CP 1969]

Art. 20. Starea de necesitate. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită în stare de necesitate.

(2) Este în stare de necesitate persoana care săvârșește fapta pentru a salva de la un pericol imediat și care nu putea fi înlăturat altfel viața, integritatea corporală sau sănătatea sa ori a altei persoane sau un bun important al său ori al altei persoane sau un interes general, dacă urmările faptei nu sunt vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce în cazul în care pericolul nu era înlăturat. [*R.A.: art. 45 alin. (1) și (2) CP 1969*]

Art. 21. Exercițarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală constând în exercițarea unui drept recunoscut de lege sau în îndeplinirea unei obligații impuse de lege, cu respectarea condițiilor și limitelor prevăzute de aceasta.

(2) Este de asemenea justificată fapta prevăzută de legea penală constând în îndeplinirea unei obligații impuse de autoritatea competentă, în forma prevăzută de lege, dacă aceasta nu este în mod vădit ilegală.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 19/2015 (M. Of. nr. 590 din 5 august 2015), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea Militară de Apel prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept „dacă fapta medicului, care are calitatea de funcționar public, de a primi plăți suplimentare sau donații de la pacienți, în condițiile art. 34 alin. (2) din Legea nr. 46/2003 privind drepturile pacientului, constituie sau nu o exercițare a unui drept recunoscut de lege, având ca urmare incidența dispozițiilor art. 21 alin. (1) teza I din Codul penal”, și a stabilit: „*Fapta medicului angajat cu contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate, care are calitatea de funcționar public, în accețiunea dispozițiilor art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a din Codul penal, de a primi plăți suplimentare sau donații de la pacienți, în condițiile art. 34 alin. (2) din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, nu constituie o exercițare a unui drept recunoscut de lege având ca urmare incidența dispozițiilor art. 21 alin. (1) teza I din Codul penal.*”

Art. 22. Consimțământul persoanei vătămate. (1) Este justificată fapta prevăzută de legea penală săvârșită cu consimțământul persoanei vătămate, dacă aceasta putea să dispună în mod legal de valoarea socială lezată sau pusă în pericol.

(2) Consimțământul persoanei vătămate nu produce efecte în cazul infracțiunilor contra vieții, precum și atunci când legea exclude efectul justificativ al acestuia.

Capitolul III. Cauzele de neimputabilitate

Art. 23. Dispoziții generale. (1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă a fost comisă în condițiile vreuneia dintre cauzele de neimputabilitate.

(2) Efectul cauzelor de neimputabilitate nu se extinde asupra participanților, cu excepția cazului fortuit.

Art. 24. Constrângerea fizică. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită din cauza unei constrângeri fizice căreia făptuitorul nu i-a putut rezista. [R.A.: art. 46 alin. (1) CP 1969]

Art. 25. Constrângerea morală. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită din cauza unei constrângeri morale, exercitată prin amenințare cu un pericol grav pentru persoana făptuitorului ori a altuia și care nu putea fi înlăturat în alt mod. [R.A.: art. 46 alin. (2) CP 1969]

Art. 26. Excesul neimputabil. (1) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana aflată în stare de legitimă apărare, care a depășit, din cauza tulburării sau temerii, limitele unei apărări proporționale cu gravitatea atacului.

(2) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana aflată în stare de necesitate, care nu și-a dat seama, în momentul comiterii faptei, că pricinuieste urmări vădit mai grave decât cele care s-ar fi putut produce dacă pericolul nu era înlăturat. [R.A.: art. 44 alin. (3) și art. 45 alin. (3) (interpretat per a contrario) CP 1969]

Art. 27. Minoritatea făptuitorului. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de un minor, care la data comiterii acesteia nu îndeplinea condițiile legale pentru a răspunde penal. [R.A.: art. 50 CP 1969]

Art. 28. Iresponsabilitatea. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, fie din cauza unei boli psihice, fie din alte cauze. [R.A.: art. 48 CP 1969]

Art. 29. Intoxicația. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu putea să-și dea seama de acțiunile sau inacțiunile sale ori nu putea să le controleze, din cauza intoxicației involuntare cu alcool sau cu alte substanțe psihoactive. [R.A.: art. 49 CP 1969]

Legea de aplicare: Art. 241. Prin *substanțe psihoactive* se înțelege substanțele stabilite prin lege, la propunerea Ministerului Sănătății.

Art. 30. Eroarea. (1) Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală săvârșită de persoana care, în momentul comiterii acesteia, nu cunoștea existența unei stări, situații ori împrejurări de care depinde caracterul penal al faptei.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și faptelor săvârșite din culpă pe care legea penală le pedepsește, numai dacă necunoașterea stării, situației ori împrejurării respective nu este ea însăși rezultatul culpei.

(3) Nu constituie circumstanță agravantă sau element circumstanțial agravant starea, situația ori împrejurarea pe care infractorul nu a cunoscut-o în momentul săvârșirii infracțiunii.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător și în cazul necunoașterii unei dispoziții legale extrapenale.

(5) Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită ca urmare a necunoașterii sau cunoașterii greșite a caracterului ilicit al acesteia din cauza unei împrejurări care nu putea fi în niciun fel evitată. [R.A.: art. 51 CP 1969]

Art. 31. Cazul fortuit. Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală al cărei rezultat e consecința unei împrejurări care nu putea fi prevăzută. [R.A.: art. 47 CP 1969]

Capitolul IV. Tentativa

Art. 32. Tentativa. (1) *Tentativa* constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul.

(2) Nu există tentativă atunci când imposibilitatea de consumare a infracțiunii este consecința modului cum a fost concepută executarea. [R.A.: art. 20 CP 1969]

Art. 33. Pedepsirea tentativei. (1) Tentativa se pedepsește numai când legea prevede în mod expres aceasta.

(2) Tentativa se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea consumată, ale cărei limite se reduc la jumătate. Când pentru infracțiunea consumată legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață, iar instanța s-ar orienta spre aceasta, tentativa se sancționează cu pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani. [R.A.: art. 21 CP 1969]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 6/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 34. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului. (1) Nu se pedepsește autorul care, înainte de descoperirea faptei, s-a desistat ori a încunostințat autoritățile de comiterea acesteia, astfel încât consumarea să poată fi împiedicată, sau a împiedicat el însuși consumarea infracțiunii.

(2) Dacă actele îndeplinite până în momentul desistării sau împiedicării producerii rezultatului constituie o altă infracțiune, se aplică pedeapsa pentru această infracțiune. [R.A.: art. 22 CP 1969]

Capitolul V. Unitatea și pluralitatea de infracțiuni

Art. 35. Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe. (1) Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.

(2) Infracțiunea este complexă când în conținutul său intră, ca element constitutiv sau ca element circumstanțial agravant, o acțiune sau o inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală. [R.A.: art. 41 CP 1969]

Legea de aplicare: Art. 238. În aplicarea dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal, condiția unității subiectului pasiv se consideră îndeplinită și atunci când: a) bunurile ce constituie obiectul infracțiunii se află în coproprietatea mai multor persoane; b) infracțiunea a adus atingere unor subiecți pasivi secundari diferiți, dar subiectul pasiv principal este unic.

Constituționalitate. Prin Decizia nr. 368/2017 (M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **sintagma „și împotriva aceluiași subiect pasiv” din cuprinsul dispozițiilor art. 35 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională.**

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. A se vedea Decizia nr. 5/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 5.

2. A se vedea Decizia nr. 13/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 36. Pedepsa pentru infracțiunea continuată și infracțiunea complexă. (1) Infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maxim se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii, respectiv cu cel mult o treime în cazul pedepsei amenzii.

(2) Infracțiunea complexă se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru acea infracțiune.

(3) Infracțiunea complexă săvârșită cu intenție depășită, dacă s-a produs numai rezultatul mai grav al acțiunii secundare, se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea complexă consumată. **[R.A.: art. 42 CP 1969]**

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 7/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 37. Recalcularea pedepsei pentru infracțiunea continuată sau complexă. Dacă cel condamnat definitiv pentru o infracțiune continuată sau complexă este judecat ulterior și pentru alte acțiuni sau inacțiuni care intră în conținutul aceleiași infracțiuni, ținându-se seama de infracțiunea săvârșită în întregul ei, se stabilește o pedeapsă corespunzătoare, care nu poate fi mai ușoară decât cea pronunțată anterior. **[R.A.: art. 43 CP 1969]**

Art. 38. Concursul de infracțiuni. (1) Există concurs real de infracțiuni când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană, prin acțiuni sau inacțiuni distincte, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna din ele. Există concurs real de infracțiuni și atunci când una dintre infracțiuni a fost comisă pentru săvârșirea sau ascunderea altei infracțiuni.

(2) Există concurs formal de infracțiuni când o acțiune sau o inacțiune săvârșită de o persoană, din cauza împrejurărilor în care a avut loc sau a urmărilor pe care le-a produs, realizează conținutul mai multor infracțiuni. **[R.A.: art. 33 CP 1969]**

Legea de aplicare: Art. 10. Tratatamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă.

Art. 39. Pedepsa principală în caz de concurs de infracțiuni. (1) În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și se aplică pedeapsa, după cum urmează:

a) când s-au stabilit o pedeapsă cu detențiune pe viață și una sau mai multe pedepse cu închisoare ori cu amendă, se aplică pedeapsa detențiunii pe viață;

b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

c) când s-au stabilit numai pedepse cu amendă, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

d) când s-au stabilit o pedeapsă cu închisoare și o pedeapsă cu amendă, se aplică pedeapsa închisorii, la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii;

e) când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoare și mai multe pedepse cu amendă se aplică pedeapsa închisorii conform lit. b), la care se adaugă în întregime pedeapsa amenzii conform lit. c).

(2) Atunci când s-au stabilit mai multe pedepse cu închisoarea, dacă prin adăugare la pedeapsa cea mai mare a sporului de o treime din totalul celorlalte pedepse cu închisoarea stabilite s-ar depăși cu 10 ani sau mai mult maximumul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puțin una dintre infracțiunile concurente pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață. [R.A.: art. 34 CP 1969]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

2. A se vedea Decizia nr. 7/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 5.

3. A se vedea Decizia nr. 13/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

4. Prin Decizia nr. 20/2020 (M. Of. nr. 733 din 13 august 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București, Secția I penală, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Interpretarea dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. c) din Codul penal cu privire la calculul pedepsei amenzii în caz de concurs de infracțiuni, în situația în care suma corespunzătoare unei zile-amendă stabilită pentru fiecare infracțiune concurentă este diferită”, și a stabilit: „În interpretarea dispozițiilor art. 39 alin. (1) lit. c) din Codul penal, în caz de concurs de infracțiuni, în ipoteza în care suma corespunzătoare unei zile-amendă stabilită pentru infracțiunile concurente este diferită, pedeapsa rezultantă se determină astfel:

– se cumulează pedeapsa amenzii celei mai grele cu sporul de o treime din totalul celorlalte amenzi stabilite;

– se determină numărul de zile-amendă, prin cumularea numărului celui mai mare al zilelor-amendă stabilite pentru o infracțiune cu sporul de o treime din totalul zilelor-amendă corespunzătoare celorlalte amenzi;

– se stabilește suma corespunzătoare unei zile-amendă, prin împărțirea cuantumului pedepsei rezultante a amenzii la numărul de zile-amendă rezultante”.

Art. 40. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente. (1) Dacă infractorul condamnat definitiv este judecat ulterior pentru o infracțiune concurentă, se aplică dispozițiile art. 39.

(2) Dispozițiile art. 39 se aplică și în cazul în care, după ce o hotărâre de condamnare a rămas definitivă, se constată că cel condamnat mai suferise o condamnare definitivă pentru o infracțiune concurentă.

(3) Dacă infractorul a executat integral sau parțial pedeapsa aplicată prin hotărârea anterioară, ceea ce s-a executat se scade din durata pedepsei aplicate pentru infracțiunile concurente.

(4) Dispozițiile privitoare la aplicarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii.

(5) În cazul contopirii pedepselor conform alin. (1)-(4) se ține seama și de pedeapsa aplicată printr-o hotărâre de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o infracțiune concurrentă, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii. [R.A.: art. 36 CP 1969]

Art. 41. Recidiva. (1) Există recidivă când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare la pedeapsa închisorii mai mare de un an și până la reabilitare sau împlinirea termenului de reabilitare, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune cu intenție sau cu intenție depășită, pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de un an sau mai mare.

(2) Există recidivă și în cazul în care una dintre pedepsele prevăzute în alin. (1) este detențiunea pe viață.

(3) Pentru stabilirea stării de recidivă se ține seama și de hotărârea de condamnare pronunțată în străinătate, pentru o faptă prevăzută și de legea penală română, dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii. [R.A.: art. 37 CP 1969]

Legea de aplicare: ► Art. 9. (1) Pedepsele cu închisoarea aplicate în baza dispozițiilor Codului penal din 1969 pentru infracțiuni comise în timpul minorității nu vor fi luate în considerare la stabilirea stării de recidivă potrivit dispozițiilor Codului penal. ► Art. 10. Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 7/2017 (M. Of. nr. 269 din 18 aprilie 2017), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Iași, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept „dacă, în aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din Codul penal, la stabilirea stării de recidivă postexecutorie se au în vedere ca prim termen al recidivei pedeapsa stabilită prin cumul, potrivit art. 83 din Codul penal din 1969 (art. 96 raportat la art. 43 din Codul penal), sau pedepsele componente ale pluralității de infracțiuni constatate” și a stabilit:

„În aplicarea dispozițiilor art. 41 alin. (1) din Codul penal, la stabilirea stării de recidivă postexecutorie se are în vedere, ca prim termen al recidivei, pedeapsa stabilită prin cumul, potrivit art. 83 din Codul penal anterior (art. 96 raportat la art. 43 din Codul penal)”.

Art. 42. Condamnări care nu atrag starea de recidivă. La stabilirea stării de recidivă nu se ține seama de hotărârile de condamnare privitoare la:

- a) faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală;
- b) infracțiunile amnistiate;
- c) infracțiunile săvârșite din culpă. [R.A.: art. 38 CP 1969]

Art. 43. Pedeapsa în caz de recidivă. (1) Dacă înainte ca pedeapsa anterioară să fi fost executată sau considerată ca executată se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, pedeapsa stabilită pentru aceasta se adaugă la pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat din aceasta.

(2) Când înainte ca pedeapsa anterioară să fi fost executată sau considerată ca executată sunt săvârșite mai multe infracțiuni concurente, dintre care cel puțin

una se află în stare de recidivă, pedepsele stabilite se contopesc potrivit dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni, iar pedeapsa rezultată se adaugă la pedeapsa anterioară neexecutată ori la restul rămas neexecutat din aceasta.

(3) Dacă prin însumarea pedepselor în condițiile alin. (1) și alin. (2) s-ar depăși cu mai mult de 10 ani maximul general al pedepsei închisorii, iar pentru cel puțin una dintre infracțiunile săvârșite pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea de 20 de ani sau mai mare, în locul pedepselor cu închisoarea se poate aplica pedeapsa detențiunii pe viață.

(4) Când pedeapsa anterioară sau pedeapsa stabilită pentru infracțiunea săvârșită în stare de recidivă este detențiunea pe viață, se va executa pedeapsa detențiunii pe viață.

(5) Dacă după ce pedeapsa anterioară a fost executată sau considerată ca executată se săvârșește o nouă infracțiune în stare de recidivă, limitele speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru noua infracțiune se majorează cu jumătate.

(6) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare pentru noua infracțiune și mai înainte ca pedeapsa să fi fost executată sau considerată ca executată se descoperă că cel condamnat se află în stare de recidivă, instanța aplică dispozițiile alin. (1)-(5).

(7) Dispozițiile alin. (6) se aplică și în cazul în care condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a fost comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii. [R.A.: art. 39 CP 1969]

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. A se vedea Decizia nr. 15/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

2. A se vedea Decizia nr. 7/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *infra*, la art. 104.

3. Prin Decizia nr. 15/2018 (M. Of. nr. 975 din 19 noiembrie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova, Secția penală și pentru cauze cu minori, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: „în interpretarea dispozițiilor art. 43 alin. (1) și alin. (5) din Codul penal pentru pedeapsa anterioară ce constituie primul termen al recidivei, prin pedeapsă «executată sau considerată ca executată» se are în vedere pedeapsa astfel recalculată urmare a aplicării art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 sau durata pedepsei aplicate anterior prin hotărârea definitivă de condamnare, calculată conform dispozițiilor art. 71 din Codul penal raportat la art. 186 din Codul penal”, și a stabilit:

„În interpretarea dispozițiilor art. 43 alin. (1) și alin. (5) din Codul penal, prin pedeapsa «executată sau considerată ca executată», ce constituie primul termen al recidivei, se are în vedere pedeapsa recalculată ca urmare a aplicării art. 55¹ din Legea nr. 254/2013”.

Notă. Art. 55¹ din Legea nr. 254/2013 a fost abrogat prin Legea nr. 240/2019, însă continuă să se aplice în condițiile prevăzute de art. III din Legea nr. 240/2019.

4. Prin Decizia nr. 14/2019 (M. Of. nr. 585 din 17 iulie 2019), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara, Secția penală, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile, numai în ceea ce privește dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept: „Dacă dispozițiile art. 43 alin. (2) din Codul penal presupun ca toate infracțiunile concurente să fie săvârșite după condamnarea definitivă neexecutată sau executată parțial sau sunt aplicabile și în ipoteza în care una dintre ele este în concurs și cu cea care atrage starea de recidivă” și a stabilit:

„Dispozițiile art. 43 alin. (2) din Codul penal presupun ca toate infracțiunile concurente să fie săvârșite după condamnarea definitivă neexecutată sau executată parțial, acestea nefiind aplicabile în ipoteza în care una dintre infracțiuni este în concurs și cu cea care constituie primul termen al recidivei”.

5. Prin Decizia nr. 22/2020 (M. Of. nr. 907 din 6 octombrie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării de principiu a următoarei chestiuni de drept: „În cazul în care o infracțiune (A) este concurentă atât cu infracțiunea ce reprezintă primul termen (B), cât și cu infracțiunea ce reprezintă al doilea termen (C) al unei recidive postcondamnatorii, operațiunea de stabilire a pedepsei rezultante implică: 1) Aplicarea întâi a regulilor recidivei postcondamnatorii cu privire la pedepsele stabilite pentru infracțiunile (B) și (C), rezultanta fiind ulterior contopită, potrivit regulilor concursului de infracțiuni, cu pedeapsa stabilită pentru infracțiunea (A), concurentă atât cu infracțiunea (B), cât și cu infracțiunea (C)? sau 2) Aplicarea regulilor concursului de infracțiuni între pedepsele stabilite pentru infracțiunile (A) și (B), rezultantei fiindu-i aplicabile ulterior regulile recidivei postcondamnatorii prin raportare la pedeapsa stabilită pentru infracțiunea (C)?”, și a stabilit: *„În cazul în care o infracțiune (A) este concurentă atât cu infracțiunea ce reprezintă primul termen (B), cât și cu infracțiunea ce reprezintă al doilea termen (C) al unei recidive postcondamnatorii, operațiunea de stabilire a pedepsei rezultante implică aplicarea regulilor concursului de infracțiuni între pedepsele stabilite pentru infracțiunile (A) și (B), rezultantei fiindu-i aplicate ulterior regulile recidivei postcondamnatorii prin raportare la pedeapsa stabilită pentru infracțiunea (C)”.*

Art. 44. Pluralitatea intermediară. (1) Există pluralitate intermediară de infracțiuni când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare și până la data la care pedeapsa este executată sau considerată ca executată, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune și nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă.

(2) În caz de pluralitate intermediară, pedeapsa pentru noua infracțiune și pedeapsa anterioară se contopesc potrivit dispozițiilor de la concursul de infracțiuni. [R.A.: art. 40 CP 1969]

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 7/2020 (M. Of. nr. 486 din 9 iunie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii promovat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 44 alin. (2) din Codul penal, a stabilit:

„În cazul pluralității intermediare de infracțiuni, în ipoteza în care primul și/sau al doilea termen al pluralității intermediare este format dintr-un concurs de infracțiuni, contopirea tuturor pedepselor stabilite se realizează, în cadrul unei operațiuni unice, potrivit dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni”.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 3/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 6.

Art. 45. Pedepsele complementare, pedepsele accesorii și măsurile de siguranță în caz de pluralitate de infracțiuni. (1) Dacă pentru una dintre infracțiunile săvârșite s-a stabilit și o pedeapsă complementară, aceasta se aplică alături de pedeapsa principală.

(2) Când s-au stabilit mai multe pedepse complementare de natură diferită sau chiar de aceeași natură, dar cu un conținut diferit, acestea se aplică alături de pedeapsa principală.

(3) Dacă s-au stabilit mai multe pedepse complementare de aceeași natură și cu același conținut:

a) în caz de concurs de infracțiuni sau de pluralitate intermediară se aplică cea mai grea dintre acestea;

b) în caz de recidivă, partea neexecutată din pedeapsa complementară anterioară se adaugă la pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune.

(4) În cazul condamnărilor succesive pentru infracțiuni concurente, partea din pedeapsa complementară executată până la data contopirii pedepselor principale se scade din durata pedepsei complementare aplicate pe lângă pedeapsa rezultată.

(5) Dacă pe lângă pedepsele principale au fost stabilite una sau mai multe pedepse accesorii, se aplică dispozițiile alin. (1)-(3), pedeapsa accesorie rezultată executându-se până la executarea sau considerarea ca executată a pedepsei principale.

(6) Măsurile de siguranță de natură diferită sau chiar de aceeași natură, dar cu un conținut diferit, luate în cazul infracțiunilor săvârșite, se cumulează.

(7) Dacă s-au luat mai multe măsuri de siguranță de aceeași natură și cu același conținut, dar pe durate diferite, se aplică măsura de siguranță cu durata cea mai mare. Măsurile de siguranță luate conform art. 112 se cumulează. [R.A.: art. 35 CP 1969]

Capitolul VI. Autorul și participanții

Art. 46. Autorul și coautorii. (1) *Autor* este persoana care săvârșește în mod nemijlocit o faptă prevăzută de legea penală.

(2) *Coautori* sunt persoanele care săvârșesc nemijlocit aceeași faptă prevăzută de legea penală. [R.A.: art. 24 CP 1969]

Art. 47. Instigatorul. *Instigator* este persoana care, cu intenție, determină o altă persoană să săvârșească o faptă prevăzută de legea penală. [R.A.: art. 25 CP 1969]

Art. 48. Complicele. (1) *Complice* este persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

(2) Este de asemenea complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvârșirii faptei, că va tăinuși bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvârșirea faptei promisiunea nu este îndeplinită. [R.A.: art. 26 CP 1969]

Art. 49. Pedeapsa în cazul participanților. Coautorul, instigatorul și complicele la o infracțiune săvârșită cu intenție se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru autor. La stabilirea pedepsei se ține seama de contribuția fiecăruia la săvârșirea infracțiunii, precum și de dispozițiile art. 74. [R.A.: art. 27 CP 1969]

Art. 50. Circumstanțe personale și reale. (1) Circumstanțele privitoare la persoana autorului sau a unui participant nu se răsfrâng asupra celorlalți.

(2) Circumstanțele privitoare la faptă se răsfrâng asupra autorului și a participanților numai în măsura în care aceștia le-au cunoscut sau le-au prevăzut. [R.A.: art. 28 CP 1969]